

CASAL DE JUBILATS DE SALT

la farga

ANY IV - N.º 57 - JUNY 1984

L'ESCORXADOR, MAGATZEM MUNICIPAL

(Pàgines 10, 11 i 12)

L'HORA DE SALT

(Pàgina 13)

5 PUNTS

Garrotxa

Dimarts, 16 de juliol de 1984 35

A l'acte va homenatjar-se el doctor de Garganta

Josep Mª Fonalleras i Jacint Sala van endur-se els premis Ciutat d'Olot

Des d'aquí, volem felicitar en Josep Maria Fonalleras, col·laborador habitual de «La Farga», que, amb «La faç del Paradís», va endur-se el premi de narració Ciutat d'Olot.

A Madrid, encara hi ha personatges que no entenen això que el català és un idioma. L'equip Júnior del C.B. Salt, que va anar a «Alcalá de Henares» a jugar la fase final del campionat d'Espanya, en va patir les conseqüències.

El Sr. Ferrer, nomenat sots-director delegat gral. de Barcelona Miquel Casellas i Casals, nou delegat general de «la Caixa» a Girona

El Sr. Ferrer, nomenat sots-director delegat gral. de Barcelona i Miquel Casellas i Casals, nou delegat general de «la Caixa» a Girona.

A Alcalá de Henares l'equip de bàsquet saltenc perdé amb l'Obrat Els àrbitres prohibiren «en dialecto catalán» comentarís

GIRONA (de la nostra col·laboradora Nona Saló) - En l'última partida del CB Salt Espasa, davant l'Obratenc, en jugar maliciós de «començar»...

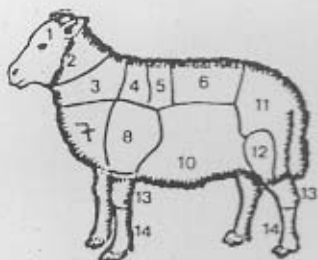
Esports

Aviu va de felicitacions. Un altre membre del consell de redacció de «La Farga» ha sortit als mitjans de comunicació per fer la seva feina ben feta. Tranquil·la, que estem ben administrats. Enhorabona Miquel!

Quan us tirin una fotografia on us poseu. Aquí veiem con l'entrenador de l'equip d'hanbol de Leganés, sense voler-ho, ensenya ben bé les orelles.

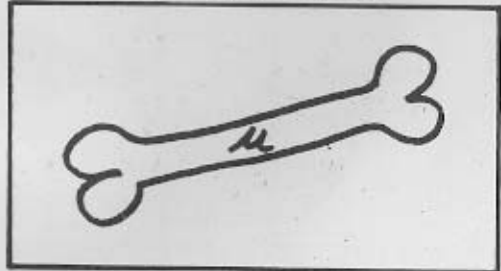
FARGA LACTICA

- 1.- Cap
- 2.- Galta
- 3.- Vena de Coll.
- 4.- Costelles de pal.
- 5.- Costelles de pal cobertes.
- 6.- Filet.
- 7.- Pit.
- 8.- Espalla
- 10.- Falda i costelló
- 11.- Barba de cuira
- 12.- Palpissos
- 13.- Brasió o Brasó
- 14.- Peus

Hi ha una peça que no correspon al xai. Quina és?

2.- JEROGLIFIC

3.- Endequina, endevineta

«No es republicà però porta barretina i el veureu molt content quan es fa de dia».

Què hi portes, al cistell?

- 1.- El número 6 no es el Filet sinó
- la MITJANA
- 2.- Ous
- 3.- El gall

SOLUCIONS.

SUMARI

Espigolant.....2

FARGA LÀCTICA: Millorem el català.....2

Editorial.....3

Vida del Casal.....5

L'ESPORT: Aquí se parla en cristiano.....5

LA GALLINETA: Sobre la delinqüència juvenil.....7

Recull d'història de Catalunya (2).....9

L'escorxadador es converteix en un magatzem de l'Ajuntament.....10 i 11

TEVA/MEVA: Joan Güell Olivé.....12

LA TRIBANA: L'hora del poble.....13

Jacint Verdaguer, un home del país.....15

GALERIA D'ESDEVINGUTS

El Samurai García.....17

Imatges.....18

La Vida amb humor.....19

Cagaferro.....19

PORTADA: Fotos: Gonçal Canals i Jaume Bosch

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO: Ramon Torramadé i Joan Carreres i Péra.

CONSELL DE REDACCIÓ: Lluís Mateu, Josep Cristòfol, Quim Pla, Miquel Casellas, Narcís Burch, Guillem Terribas, Martí Fita, Joan Boada, Ventura Pau, Jaume Bosch, Joan Ros, Josep M.ª Maciàs, Quim Garzón, Emili Gispert i Joan Torres.

PUBLICITAT: Josep Cebrián.

COMPAGINACIÓ I DISSENY: Mànel Mezquita.

CORRECCIÓ: Antoni Rusalleda.

ADMINISTRACIÓ: Miquel Casellas i Josep Cebrián.

DISTRIBUCIÓ: Pitu Gelí, Josep Gassiot, i Josep Cebrián.

REDACCIÓ: Casal de Jubilats, Passeig Verdaguer, 1 SALT.

IMPRESSIÓ: Pagès Impremta Anglés. Telèfon: 42 01 07 ANGLÉS (Girona)

D'aquest número de LA FARGA se n'han imprès 1.300 exemplars autoritzem la reproducció dels seus articles esmentant sempre el nom de LA FARGA.

DIPOSIT LEGAL: GI 356/79.

Editorial

La querella contra Jordi Pujol

Són dites populars: «Pel maig... cada dia un raig» i «Pel juny... la falç al puny». De debò que el passat mes de maig ha estat un mes essencialment plujós. Enguany, la pluja ha sovintejat gairebé diàriament, i els eixuts camps s'han amarats d'aigua, que ha vivificat les nostres collites, i enriquit els cabals dels nostres rius i els nostres pous.

El refrany, doncs, s'ha confirmat. Per últim, en acabar el mes de maig ha caigut un veritable xàfec! Un xàfec, més que meteorològic, polític! El ruixat ha estat la querella presentada pel fiscal general de l'Estat contra el President de la Generalitat de Catalunya, Sr. Jordi Pujol.

Aquesta querella, per presumptes irregularitats de gestió del Sr. Jordi Pujol en els seus anys de directiu de Banca Catalana, ha aixecat una veritable torbonada a la nostra nació, i ha generat un gran nombre d'opinions, així com d'adhesions favorables al President.

En la majoria dels sectors socials s'ha interpretat la querella com una agressió directa a les institucions catalanes, institucions votades lliurement pel poble, i, en un intent de desacreditar Catalunya, s'ha volgut involucrar directament el President de la Generalitat amb la gestió empresarial del Sr. Jordi Pujol, en uns anys anteriors a la seva vida política pública.

El fet ens sembla greu, i sobretot inoportú, després d'unes eleccions al Parlament de Catalunya, guanyades clarament pel Sr. Jordi Pujol.

Des d'una perspectiva del país, i sense entrar aquí en aspectes partidistes (els que fem LA FARGA molts tenim diferents opcions polítiques...), volem assenyalar la manca de sensibilitat del govern central respecte a les institucions catalanes, i la incomprensió dels que tenen el poder polític a Madrid envers els drets nacionals de Catalunya, així com l'intent de desprestigiar Catalunya, a través de qui governa i representa la Generalitat.

I en tot això, volem expressar el nostre respecte a les atribucions del poder judicial, la seva independència, i la seva equanimitat en les decisions, de les quals no dubtem en cap cas. Una cosa és la justícia i l'altra les motivacions polítiques de la querella.

Pel juny... la falç al puny

Hem entrat al mes de juny, un mes ric en festes populars, ple de tradicions i costums, amb una variada simbologia, fruit de l'arribada de l'Estiu.

Neixen o retornen a casa nostra les festes dels barris: (Can Mericana Seca, Barri de St. Antoni... al Veinat). A mitjan juny hi ha la Festa de Corpus («De prop o de lluny, Corpus al juny»), lligada amb la ginesta, les catifes de flors, els gegants i cap-grossos... i hi ha, especialment, el solstici de l'Estiu, amb tot l'encís de la Revetlla de St. Joan, els foguerons, i les nits màgiques dels dies més llargs de l'any.

En tot cas, el refrany diu que «Pel juny... la falç al puny» i encara que avui el blat, l'ordi o la civada se seguïn amb maquinària en comptes de dalla, la cançó de «Els Segadors», el nostre himne nacional, continua encara vigent i no deixa de recordar-nos que...

«Ara és hora segadors,
ara és l'hora d'estar alerta
per quan vingui un altre juny
esmolem ben bé les eines...»

El que abans hem esmentat sobre la voluntat per part de certes persones de desprestigiar les nostres institucions, adquireix en el nostre himne nacional una voluntat clara de defensa.

Ara, i sempre, és hora d'estar alerta!

per E. Guipert

EXCURSIONS

Dia 6 de Maig - ESPARRAGUERA - MONTSERRAT «La Passió»

La sortida es va fer fonamentalment per assistir a la representació de «La Passió» d'Esparraguera; com ja és sabut, aquesta representació es fa en dues parts de matí i tarda. El dinar va ser a Esparraguera mateix, i a la tarda, acabada la funció, vàrem pujar a Montserrat, visitant el monestir i la Vergé Moreneta.

«CHAPEAU»

Si, senyor: «Chapeau», boina, gorra i el que faci falta; va ser un èxit. Em refereixo a la «2ª marxa pels voltants de Salt», del passat dia 20.

Hi havia de tot. Als controls hom hi podia trobar taronges, llimones i aigua. El circuit era bastant ben marcat, i són d'agrair els dos o tres Qms. que ens vàrem estalviar de circuit de l'any passat.

Va ser molt bona l'arribada; era tot una festa, «L'apoteosi final», com diria un presentador de revista, ja que feia goig de veure aquelles taules plenes de llesques de pa amb tomata i farcides d'embotit. A més, si algú quedava amb gana, allà sobre unes brases s'hi estava rostint un llom que va resultar ser fantàstic. I no parlem del vi, aquells porrons no paraven ni un moment.

Jo crec que després de tot això, ja no ens va quedar cap mal gust de boca, i mai millor dit que en aquest cas.

Felicitts al C.E.S. i al Club d'Esquí Saltenc. Quan és blanc s'ha de dir blanc, i quan és negre, doncs negre. No fa?

cordialment

Francesc Boada i Rigau
Soci N.º 13

Dia 23 de Maig - PUIGCERDÀ I LLÍVIA

Malgrat que som en plena primavera, encara vàrem veure molta neu. Al matí visitàrem Llívia, amb la seva famosa Farmàcia, la més antiga d'Europa; després vàrem visitar la vila de Puigcerdà. El dinar va ser a Alp, on varen servir-nos un tiberi d'anar-hi anant. (Hi va haver qui es va menjar mig ànec). Havent dinat vàrem fer ball i xerinxola.

CINEMA

Dia 10 de Maig - Projectió de «Dos hombres en la Ciudad», i el dia 17 de Maig «Reportatge Excursions Casal-83», un film del soci Sr. Eugeni Sebastián on es recullen imatges d'algunes de les excursions de l'any passat.

Aquestes vetllades quinzenals sembla que van agafant arrelament, ja que l'assistència de públic és molt notable.

LOCALS

Amb la pintura dels locals acabem l'adecentament de les nostres instal·lacions, que presenten ara molt bon aspecte. Totes aquestes millores han estat possibles gràcies a la col·laboració d'entitats públiques i empreses privades, a qui donem les gràcies per la seva col·laboració.

APORTACIONS A LA CAMPANYA PRO-DAMNIFICATS INCENDI C/. MAJOR i C/. FORTONY

Les aportacions a la Campanya han estat:

- Donatius de particulars i entitats	2.955.724,07
- Festival (Zona Esportiva/Pavelló)	1.304.727,
- Subhasta de quadres artistes.	186.000,
- TOTAL	4.446.451,07

A tothom que ha col·laborat en la Campanya, gràcies per la seva solidaritat.

«AQUÍ SE HABLA EN CRISTIANO»

En el «Espòrt» del mes passat comentàvem que l'equip júnior del C.B. Salt havia marxat a «Alcalá de Henares», a vint quilòmetres de la capital, per disputar la fase final del Campionat d'Espanya de Bàsquet.

Un factor, per damunt de tots, va condicionar l'actuació -que malgrat tot va ser prou bona- dels saltencs a terres madrilenyes: la nefasta actuació dels àrbitres que, llevat del primer partit, es van dedicar a perjudicar el nostre equip pel sol fet de ser catalans. No és una afirmació gratuïta; els fets la demostren.

En el primer partit, que van guanyar a «La Merced» de Múrcia per 58-46, els àrbitres van començar a «actuar» massa tard i no pogueren evitar la victòria saltenca. El segon partit, però, ja va ser diferent i els nostres jugadors van haver d'escollir advertències arbitrals com aquestes:

- «Estamos en Madrid y aquí se habla en cristiano».

- «En la pista no se puede hablar el dialecto catalán».

o una altra, feta per un dels «jutges» un cop acabat el segon partit, en què assegurava que «el catalán es un dialecto del castellano».

Frases tan genials demostren -jo ho veig així-, a part d'una ignorància elevada a la màxima potència, un clar rebuig al fet català, i, a «Alcalá de Henares», el C.B. Salt representava aquest fet català.

No voldria que passés per alt que els àrbitres estaven en continu contacte, ja que celebraven un curset, les pràctiques del qual consistien a dirigir els partits de la fase final del Campionat d'Espanya. Un cop essent això, no és estrany que el darrer partit fos una continuació del que havia estat el segon: Abans d'acabar la primera part, pràcticament no quedava cap jugador titular amb menys de cinc personals. Concretament 35 personals i 4 tècnics contra els saltencs en un espai molt curt de temps, va ser el millor treball dels àrbitres encarregats de dirigir el partit.

De totes maneres, el C.B. Salt va demostrar ser dels millors equips del campionat. No podem fer altra cosa, per tant, que felicitar-los de debò.

la gallineta

La delinqüència juvenil

MARTÍ FITA

Són moltes, avui, les persones a qui els preocupa, la delinqüència juvenil: a pares, educadors, psicòlegs, des d'un punt de vista educatiu... a altres, com sociòlegs, des del punt de vista de la repèrquissió social... i a diferents persones per haver estat afectades directament pel comportament delictiu de bandes de joves, mitjançant robatoris, intimidacions o agressions, involucrats fins i tot amb violència.

La delinqüència juvenil ha adoptat unes característiques molt particulars aquests darrers anys, fruit, principalment, de la greu crisi econòmica que pateix la nostra societat.

La manca de perspectives professionals, i l'alt índex d'atur entre la població juvenil (més de la meitat de la població en atur, són joves), genera un grau molt alt de frustracions i de desencisos, que la joventut viu en la seva pròpia pell.

Prèviament hi ha hagut, en molts casos, el que s'anomena «fracàs escolar». El jove ha estat un mal estudiant, un estudiant mediocre amb problemes d'adaptació a l'escola. En això hi ha influït la manca d'afectivitat familiar, la difícil situació socioeconòmica de la família (pares en atur, família nombrosa, minsos ingressos), lligat amb comportaments associats dels propis pares, (discussions familiars, alcoholisme, el joc, ect.).

Aquests elements han creat en l'adolescent un clima inestable, de permanents frustracions. Aleshores, busca compensacions per a sortir de les negres perspectives que la vida li presenta.

El jove de 13-14-15 anys, comença a agrupar-se en bandes. La colla és un element de cohesió, un mitjà d'aglutinar forces que serveix per a plantejar els altres les mateixes inquietuds que un pateix. En el grup es fan plans, es xerra, es reforça l'actuació personal amb l'assentiment dels altres... I allò que hom no s'atreveix a fer personalment, en el grup es més fàcil de dur a terme... O sinó, els altres també empenyen.

La manca de perspectives professionals genera un grau molt alt de frustracions entre la joventut.

La manca de perspectives porta a la delinqüència

La falta d'ideals definits, el fet de no trobar un treball gratificant, i la falta d'ingressos econòmics, porten el jove a successives desil·lusions i neguits. Intenta buscar compensacions gratificadores i per aquí, moltes vegades per esperit d'aventura i en altres per la pròpia angoixa personal, el jove arriba al camí de la droga... I no li és pas difícil arribar-hi!

La recerca de «nous móns» a través de la droga no farà sinó créixer les seves angoixes i neguits. Si no ho deixa a temps, si no ho talla, cada vegada s'hi sentirà més i més enganxat...! Per pagar la droga, que exigeix uns preus altíssims, el jove mancat de recursos econòmics ha de delinqüir. El jove es va desorientant de la pròpia realitat, i ha de «robar per necessitat»: la manca de droga el porta a situacions punyents, molt delicades per a la seva mateixa salut física i mental.

La delinqüència juvenil s'ha multiplicat per cinc, degut, en la majoria dels casos, a l'ús i abús de les drogues, especialment les fortes.

Les estadístiques creixen. La inseguretad ciutadana.

Això passa a una part de la nostra joventut. I les estadístiques, com

la tossuda realitat, no fan res més que reafirmar-ho! Cada vegada hi han més joves que delinqueixen, o pre-delinqüents i en potència, degut a les característiques particulars de la nostra societat, una societat en crisi, que no ofereix gaires alternatives.

El que fins fa poc era un problema limitat i controlat socialment, ara desborda les institucions i es converteix en un problema social.

La crisi econòmica, el terrorisme, l'atur, i la inseguretad ciutadana són els problemes que més preocupen els ciutadans de l'Estat espanyol, segons les estadístiques. Tots ells són inseparables, van estretament units. I la seva aparició pública no fa sinó crear tensions en el cos social i generar un clima d'inseguretad ciutadana, que sembla que hagi vingut precisament amb la democràcia, cosa que cal desmentir rotundament, ja que aquestes tensions socials són comunes a tots els països occidentals.

El tema, com es veu, és a l'ordre del dia. Surt continuament a les pàgines dels diaris. Solucions? Són difícils, perquè els problemes són estructurals. En tot cas, juntament amb la prevenció, cal oferir alternatives de treball (temps parcial, jornades reduïdes, ect...), que ajudin als joves a engrescar-se i retornar-los la il·lusió col·lectiva. La resta només seran lamentals!

RECUILL D'HISTÒRIA DE CATALUNYA (2)

Ramón Torramadé

Amb tantés anades i vingudes de pobles i exèrcits, les barreges de sang eren lògiques. Per aquí han passat els grecs, els celtas, els romans, els carteginesos, els gots, els àrabs, els francs, els francesos, els castellans, i encara comptant que tots eren una barreja de pobles. Potser és un dels pobles amb menys característiques de raça, però amb més arrelament d'identitat.

De Catalunya com a tal no hi ha referències fins al segle XII, però sí que a partir de Guifré el Pelós, pare de la Catalunya Vella, comença a prendre cos i continua l'expansió dels seus dominis. Primer, espulsant els moros de les terres que avui delimiten el Principat, i després cap a la mar Mediterrània, inclosa València i les illes Balears.

Les expansions, com podem suposar, no eren pas pacífiques, ningú no és deia sotmetre amb paraules. Eren èpoques de guerres contínues, la pau arribava quan els vençuts es convertien en vassalls. Cal tenir en compte que eren guerres més que res econòmiques, el poble sotmès havia de pagar un tribut i se solien respectar les seves institucions, mentre no interferissin els interessos dels conquistadors. Així ens han explicat que: els Gots no van imposar el seu credo, respectaven les organitzacions cristianes, l'organització civil, així com costums i llengües. El canvi va venir més per adaptació dels natius que per imposició. Igualment podríem dir dels àrabs. Hem de pensar que aquestes ocupacions duraren segles i la vida humana era més curta, és comprensible, doncs, que aquestes invasions deixessin rastre.

La reconquesta de les terres catalanes -expulsió dels àrabs- ja no fou tan benigna, s'erradicaren de socarrel totes les organitzacions i creences dels vençuts i s'apropriaren de totes les seves riqueses. Cal anotar que la gran majoria

dels vençuts eren descendents dels pobladors que habitaven aquestes terres d'abans de la colonització romana, que s'havien anat acomodant a totes les situacions.

L'expulsió dels àrabs fou violenta a tota la Península Ibèrica, anorreant una cultura mil·lenària i amb prestigi, per entrar en la més pura ignorància i misèria. Catalunya, pels contactes tradicionals amb l'Imperi Carolingi, es desenvolupa amb una cultura més avançada.

A partir del fet de ser una nació independent, s'organitza amb criteris propis, encara que no aliens al pensament de l'època. La conquesta de les rutes del comerç no és fa esperar i al segle XIV

és una de les nacions més potents i, per tant, respectada. Les seves lleis marítimes, «Consolat del Mar», són les primeres i més importants que regulen el comerç i entren a formar part dels codis d'altres nacions.

Val a dir que la història sempre s'ha escrit a partir de les versions dels reis i generals que han guanyat les guerres. Els que guanyen sempre han estat els bons, els perdedors sempre han estat els dolents. Per aquesta explicació no podem mitificar els Comte Reis catalans. Es un fet, però, que en aquella època s'estaven delimitant les nacions d'Europa, i Catalunya com a tal existeix a partir de Guifré el Pelós.

L'escorxador es convertirà en

Si res no fa canviar el curs previst pels que tallen el bacallà -en aquesta ocasió la carn- no trigarem pas gaire més de mig any a veure l'escorxador municipal convertit en magatzems y tallers de l'ajuntament.

Totes les previsions apunten que l'escorxador de la mancomunitat del Gironès, al qual participarà el nostre municipi, sigui a punt de solfa pel mes de gener de l'any vinent. Des del moment en què es comenci a utilitzar el nou escorxador, el de Salt serà emprat, no ja per matar i escorxar bestiar, sinó per guardar-hi els estris de les brigades municipals i per reparar els vehicles i la maquinària de l'ajuntament.

De totes maneres, com sol passar molt sovint en casos com aquest, l'opinió de tècnics i polítics es veu contrastada pels que, per la seva feina, estan directament involucrats en l'afer. Així, en Pou, encarregat de l'escorxador municipal, comentava que «diuen que a principis de l'any vinent ja estarà acabat el nou escorxador, però jo no ho crec pas. Si el volen fer tal com diuen, pel cap baix, trigaran dos anys a tenir-lo llest».

DUES MALALTIES IRREVERSIBLES

Posant-nos un xic en la terminologia pròpia dels metges, es podria dir que, després d'examinar-lo, s'ha observat que l'escorxador municipal de Salt pateix dues malalties irreversibles, que, tard o d'hora el portaran a la mort.

La primera és que no reuneix les condicions higièniques mínimes que marca la normativa vigent. El mateix Eusebi Cabezas, que, com a regidor de serveis públics de l'ajuntament n'és el màxim responsable, ens comentava que «segons l'actual normativa en matèria de sanitat no es podria utilitzar tal i com es fa ara. De totes maneres, i com que el nou escorxador mancomunat no pot trigar gaire a estrenar-se, fins que això no passi, no es tancarà el de Salt».

L'altre malaltia que potser per si sola també tindria prou força com per fer-lo tancar és la manca de rendibilitat. «Actualment deia l'Eusebi Cabezas- l'ajuntament perd molts de diners mantenint-lo obert».

CADA DIA HI HA MÉS FEINA

Malgrat la manca de rendibilitat que s'observa des de l'ajuntament,

que és qui en porta els comptes, un home que fa quaranta anys que hi treballa, en Pou, explica que «la feina, tot i no ser regular, ha anat en augment en els últims anys». L'explicació és senzilla: «cada vegada hi ha

més carnisseries al nostre poble. Quan vaig començar només n'hi havia un parell i avui en tenim més de vint. A més a més, també cal tenir en compte que, dençà que en Güell es va donar de baixa, només hem quedat tres homes treballant».

En aquest sentit, val a dir que, en vistes del futur més o menys proper a l'escorxador, l'ajuntament no ha pas pensat, ni de bon tros d'augmentar-ne la plantilla.

Tal com deia l'encarregat, la feina no és regular, però «matem més de cent xais cada setmana i el mes passat, per exemple, vam matar a la vora de seixanta vedells».

Segons l'horari establert actualment els dilluns, dimecres i divendres són destinats a la matança de vadells i cavalls, mentre que els dimarts, dijous i divendres són destinats als xais.

AVANTATGES I INCONVENIENTS DEL NOU ESCORXADOR

Sembla que, pel que fa a l'economia, el nou escorxador mancomunat seria més beneficiós per als diferents ajuntaments que en fessin ús. Una major producció atesa la major quantitat d'usuaris i una menor quantitat de despeses per estar més repartides ens ho demostren. No cal dir, d'altra banda, que el nou equipament respondria a les més exigents normes

un magatzem de l'Ajuntament

sanitàries, amb la qual cosa, aquest problema quedaria resolt.

Malgrat tot, sembla diverses fonts ho confirmen- que els carnisers de Salt veurien amb més bons ulls la remodelació i adequació de l'escorxador municipal, que no pas haver de matar en el que és previst que es construeixi.

La raó d'aquesta postura rau en el fet que, al no estar gens mecanitzat, la carn que surt de l'escorxador de Salt és molt més noble. Pràcticament no és gens manipulada. A més, tal com explicava en Pou, «saben que aquí matem cada dia i, per tant, saben de segur que nosaltres no posarem mai la carn en congeladors. Aquesta seguretat afegia en Pou- no la podran pas tenir quan duguin el bestiar a matar al nou escorxador».

D'altra banda, també podrien veure com se'ls hi encareix el cost, sobretot quant el transport dels animals.

Fotos: Gonçal Canals

CINQUANTA ANYS D'HISTORIA

«Matadero Municipal 1934».

Aquestes són les lletres que, entre les branques dels arbres de l'entrada, es poden llegir al damunt de la porta de l'escorxador. Són exactament cinquanta anys d'història molt lligada a la vida de dos homes que hi han treballat, (un encara ho fa), més de quaranta anys: en Güell, que ha agafat la baixa fa poc, i en Pou, matador i encarregat actualment. El primer i, segons sembla, únic reglament interior d'aquest servei municipal obligatori data del primer d'agost del 1934.

Malgrat ser l'únic, Eusebi Cabezas puntualitzava que «s'han anat confeccionant normes de funcionament molt concretes que d'alguna manera milloraven o complementaven aquell reglament del 1934».

El Reglament Interior de l'Escorxador Municipal es pot trobar a la biblioteca municipal «Jaume Mintrial i Macià» i consta de 41 articles repartits en set apartats: disposicions generals, dels animals de provisió, del coneixement, del transport de carn i despulles, atribucions i deures del veterinari inspector, del personal subal-

tern i disposicions finals. Va ser redactat sota l'alcaldia de Manuel Termes i integraven la comissió permanent de l'escorxador, Josep Triola, Jaume Berga, Emili Pibernat, Joan Boada, Llorenç Alcalde i Josep Aliu.

JOAN GÜELL I OLIVÉ

En Joan Güell és tot un personatge simbòlic al nostre poble i concretament per al Club de Futbol Salt. Ell, en Joan, és tot nervi, força, empenya, i s'ha fet molt popular entre els jugadors dels diferents equips i de tots els socis que el coneixem, per la seva entrega i dedicació envers el nostre Club, i per la seva llarga trajectòria de massatgista i de col.laboració amb el Club Saltenc. Enguany, en Güell complirà el seu vin-i-cinquè aniversari de servei i entrega en aquest Club, i per aquest motiu ja podem avançar que se li pensa fer un homenatge per aquesta propera Festa Major. Esperem que sigui un dia de joia per en Joan Güell, ja que s'ho té molt merescut.

Però, a part d'aquesta faceta de la seva vida, en Joan és també en el seu treball un bon oficial que coneix molt bé el seu ofici, ja que si de massatgista porta vint-i-cinc anys, treballant a l'escorxador municipal n'hi porta més de quaranta. Ens diu que quan tenia deu anys ja anava darrera el seu pare, que també era matador, per aprendre bé l'ofici poc conegut per molta gent, però que cal tenir un bon coneixement, per tal de saber remenar bé els tallants i ganivets i totes les eines que es fan servir en un escorxador, alhora que s'ha de saber matar, esquarterar i netejar bé els animals. Una feina que volem que en Joan ens expliqui, ja que molts la desconeixem.

— **Joan, quina és la feina del matador?**

— *Doncs mira, quan els negociants ens porten el bestiar que els carnisseros han comprat, ha de passar un control sanitari, que ho fa el veterinari, i després els matem, els netegem, els obrim en canal i, amb la marca de cada carnisser, els portem a cada carnisseria amb el camió.*

— **Quin tipus de bestiar és el que sols matar més a l'escorxador?**

— *El que més es mata són xais, després vedells i també cavalls; abans també matàvem porcs. De xais, se'n maten un promig de vuitanta o noranta cada dia, i, segons quins dies, més de cent; de vadells una dotzena quasi cada dia, i tres o quatre cavalls, sempre depèn del que demanen els carnisseros.*

— **Explica'ns una mica la tècnica que feu servir per matar els diferents tipus de bestiar.**

— *El primer que es fa quan ens els porten és tirar-los un tret al cap amb una pistola de sofre, després els degollem, i quan estan dessagnats els pelen els hi traïem les estripes i els obrim en canal. Abans els matàvem a cops de mall, els lligàvem el cap a una anella de terra i els hi tapàvem els ulls i amb un o com a màxim dos cops de mall queïen estesos.*

— **Segons tinc entès, per treure la pell als cavalls els manxeu, no?**

— *Sí, abans o fèiem amb manxes, però ara ja es fa amb un compressor. S'inflen perquè costa molt arrancar-los la pell; els vedells, en canvi, com que porten saba ja és més fàcil.*

— **Ara estàs de baixa, per malaltia, no?**

— *Sí, després de remanar tanta aigua, l'humitat et va pujant i ara quasi no puc tancar la mà per agafar el tallant i les espatlles i els genolls en fan molt mal. Abans, l'aigua del pou a l'ivern era temperada i ara la potable surt gelada, i això ho he notat molt.*

— **Abans, Joan, repartíeu la carn amb el carro que era tota una institució en el poble i ara ho feu amb el camió, per què?**

— *Sí, el carro es va fer servir molts anys, però era molt lent. El poble ha crescut i ara hi han moltes més carnisseries, i els mateixos carnisseros compraren aquest camió i tan punt tenim la matança feta ja es comença a repartir i és molt més ràpid.*

— **Els treballadors de l'escorxador abans, segons tinc entès, no teníeu un horari fix i ara sí, a què és degut això?**

— *Sí, tens raó; nosaltres començàvem a treballar a les set del matí i quan teníem la feina enllestida ja podíem plegar, fossin les dotze o les tres, depenia sempre del que haviem de matar, però ara l'Ajuntament ens fa començar a la mateixa hora i plegar a les dues, i si ens queda feina hi hem de tornar a la tarda.*

— **Canviem de tema i parlem una mica de la teva tasca de massatgista en el Club de Futbol Salt.**

Quants anys portes fent aquesta tasca de massatgista del Salt?

— *Enguany fa vint-i-cinc anys; vaig començar amb els juvenils i més tard vaig passar al primer equip, fins avui que encara sóc el massatgista, marco el camp i em cuido de les sabates dels jugadors.*

— **Es difícil la tasca d'entendre i cuidar dels jugadors quan en lesionen?**

— *No, és clar que sempre depèn d'ells; en el camp, si es lesionen faig el que puc si la lesió és greu, fins i tot si tenen alguna estrebada els puc arribar a treure; ara, si es trenquen algun os o es fan algun esguins, això jo ja no ho puc veure i han d'anar al metge.*

— **Després de vint-i-cinc anys de fer de massatgista, encara penses continuar o has pensat deixar-ho?**

— *No, jo encara puc continuar i si em deixen penso seguir fent-ho, perquè el metge m'ha dit que d'exercici, per l'artrosi, n'haig de fer, i tret d'això físicament estic bé i estic molt content amb el Club i amb tothom, i ells crec que també, ja que, segons m'han dit, per la Festa Major em volen fer un homenatge pels vint-i-cinc anys de servei al Club i per la meua dedicació.*

Aquest és el segon homenatge que se li fa a en Güell, ja que l'any setanta-vuit els gemans Carbó i Cabezas de Salt l'homenatjaren amb una placa que diu: «Els germans Carbó i Cabezas a Joan Güell, el Massatgista més ben parit que hem conegut». Crec que aquesta frase ja ho diu tot, no fan falta comentaris.

L'Hora del poble

Anàvem amb bicicleta cap a la Tribana i en passar el Pont Vell hem sentit que «al Poble» tocaven les set de la tarda. Portava el meu fill petit el quadre i tots dos hem comptat les set campanades.

Després de tants mesos de no sentir tocar les hores en el rellotge del campanar, hem estat molts els que ens hem alegrat que tornés a marcar l'hora «del Poble». Si dins el garbuix dels carrers hi ha gent que no el trobava a faltar, també és cert que molts d'altres paràvem l'orella en va des de l'horta o del terrat per escoltar-lo.

El Sr. Esteve Font ha estat qui ha arreglat la màquina del rellotge del campanar. Ell no és pas rellotger d'ofici, però gairebé. A «La Farga» N.º 6 del mes de novembre del 1979, en una entrevista que li fan en Narcís i en Joan, ja ens parlen de la seva afecció per la rellotgeria. Avui ens ha demostrat que calen persones com ell perquè «el Poble» vagi a l'hora. El Sr. Esteve Font era dels que trobava a faltar el rellotge del Poble. Així, va oferir a Mossèn Lluís Caritg la possibilitat d'arreglar la màquina de rellotgeria que hi ha dalt del campanar.

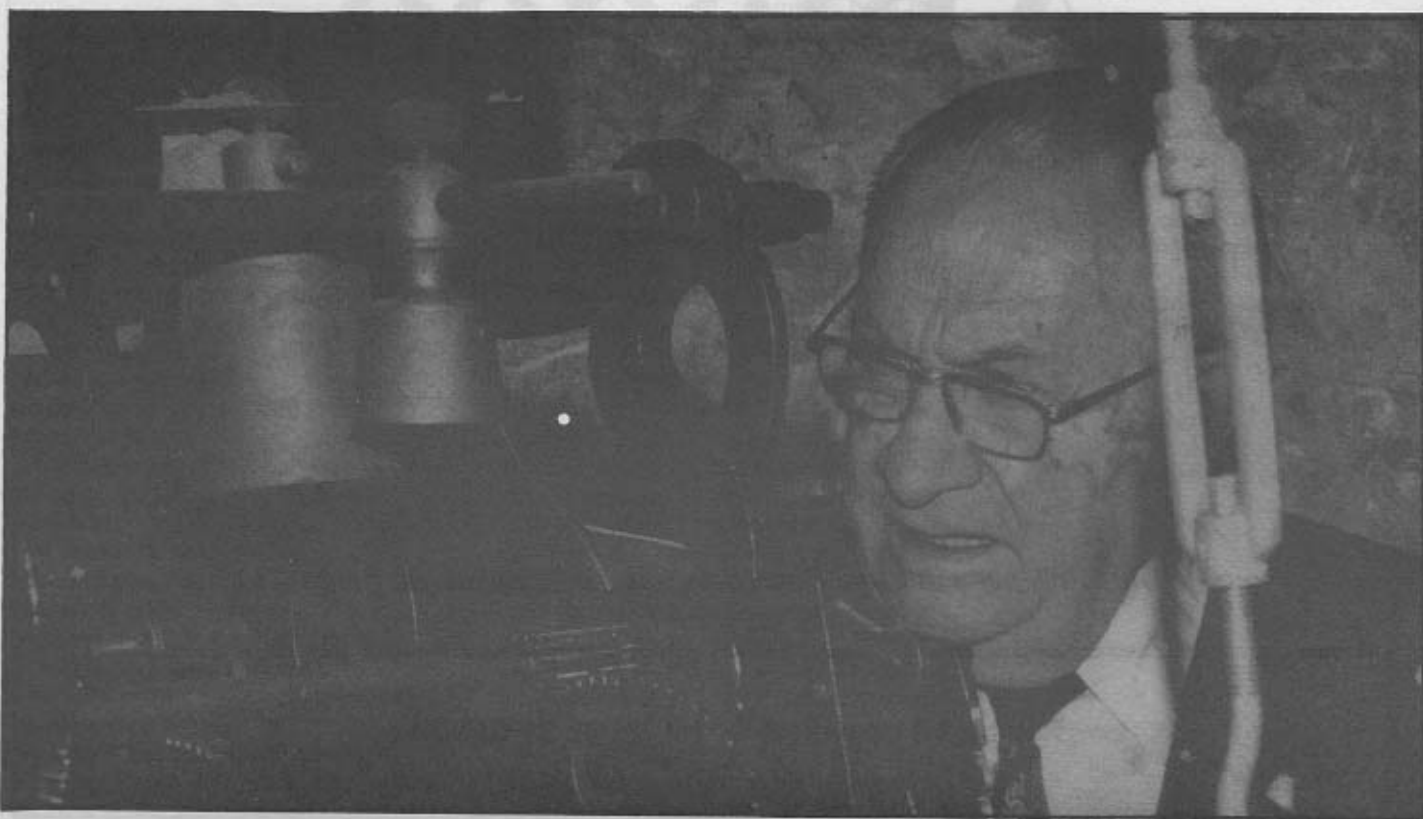
Per les característiques tècniques de la màquina, deduïm que la seva construcció va ser a mitjan segle XVIII, que co-

rrespon alhora amb la data en què va ser ampliat el campanar. Tot i així no hem trobat cap data gravada a la bancada de la màquina que ens assegurés el temps just de la seva instal·lació o fabricació.

El desgast era el principal problema del nostre vell rellotge, que fins i tot la tramuntana es veia amb cor de moure les seves broques. El treball ha estat d'artesanía, ja que el Sr. Esteve Font ha refet a cops de llima les dents gastades dels pinyons, i ajustat les peces que amb els seus dos segles de funcionament necessitaven molt més que una simple revisió.

Vaig ser present a una verificació de funcionament, en la qual el Sr. Font va comentar que calia corregir el moviment del pèndol per tal d'aconseguir la màxima exactitud horària (amb cinc dies havia avançat mig minut).

Des de la Tribana vull donar les gràcies al Sr. Esteve Font en nom de tots els menerons i hortolans o planteraires, que podran deixar altre cop el rellotge a casa quan vagin a l'horta, perquè l'hora «del Poble» ja es fa sentir, no cal mirarla.

JACINT VERDAGUER

Un home del país

La commemoració del **Centenari de l'Estada de mossen Cinto Verdguer al bisbat de Girona** és una anècdota més entremig de l'atapeïda vida d'aquests darrers decennis del segle XX.

Una anècdota amb punta. Perquè l'aventura de llançar-se a resseguir les petjades de Verdguer no és pas anecdòtica. Es una autèntica odissea pels replecs més íntims i amagats de la història de Catalunya.

Perquè el mal ve d'aquí. Hem transcendentalitzat l'anomenat «drama» de Verdguer amb la mateixa facilitat amb què reduïem la seva obra literària a dos poemes èpics i quatre cànctics religiosos.

En Verdguer madur, el Verdguer que incideix d'una manera activa i dinàmica en el procés de reconstrucció del país -i no tan sols literari, sinó també polític- agafa aproximadament un període de catorze anys: del 1876, època de publicació de l'Atlàntida, a 1893, quan el seu drama vital redueix remarcablement la seva producció poètica.

Efectivament: El dia 6 de maig de 1877 l'Atlàntida triomfava als Jocs Florals de Barcelona. El 1879 publica els **Idil·lis i Cants Místics**, amb un pròleg de Milà i Fontanals. El 1880, any que Catalunya celebra el Mil·lenari de Montserrat, Verdguer entra en contacte amb la Muntanya Sagrada de Catalunya i amb la comunitat de Monjos que hi resideixen i publica les «Cançons» i les «Llegendes» de Montserrat. Es un any molt fructífer: presenta la formidable poesia «La Barretina», als Jocs Florals i és proclamat «Mestre en Gai Saber». «La Barretina» li va ser inspirada al balneari «La Presta», al peu del Canigó, per un curiós personatge de Prats de Molló, que, de jove, havia anat a Olot a aprendre l'ofici de barretinaire, posà botiga a la seva vila nadiua i hagué de plegar per manca de clients. Els costums francesos en aquesll temps s'estan ja imposant a la Catalunya Nord. els costums i la parla, i Verdguer ha denuncia:

**Catalana és esta terra,
els vilatges catalans,
català el pla i la serra,
més de França els habitants.
Canigó de blanca vesta
diu: -No entenc la parla aquesta-.
El Pirineu li contesta:
-Ni els d'ací són com abans!-**

Precisament, a mitjan setembre escrivia al seu amic Jaume Collell, en

carta datada a la Presta: **Estic dormint un somni nou. Guardame'n el secret.** Aquest «somni nou» era el projecte de fer el Canigó; el sublim cant de Verdguer a la pàtria catalana. L'any 1881 presideix els Jocs Florals de Barcelona. Durant els mesos d'estiu, fins al 1884, recorre el Pirineu de cap a cap; l'objectiu és recollir material per incorporar al poema que de mica en mica va prenent cos.

El 1884 només li manca talaiar el Canigó per la banda de la Garrotxa. Del 18 al 25 de juliol sojorna a Banyoles, entra en contacte amb en Pere Aisius l'erudit aqueòleg i historiador banyolí i amb un grup de literats: **L'Acadèmia de la Joventut Catòlica.** Organitzen una vetllada literària a la «Font del Salt d'en Vila», al terme de Pujarnol. Finalment el poeta descobreix un lloc incomparable: La muntanya del Mont. Hi arriba el 25 de juliol i el 28 escriu ja a Collell: **Planto ma tenda per dies. Veig el Canigó cara a cara i faig amb ell algunes enraonades.** En un llarg sojorn de cinc setmanes, no es limita només a treballar el Canigó: Ens ha deixat també bellíssimes composicions líriques i unes incomparables pàgines de prosa descriptiva. Escriu també moltes cartes a diferents amics i coneguts. Té importància històrica la carta que el dia 6 de setembre tramet a Claudi López, el Marquès de Comillas. Fins aleshores, tota la correspondència conservada amb el seu protector, de nissaga espanyola, era en castellà. Però des del Santuari de la Mare de Déu del Mont, Verdguer li diu: **La ploma mateix se me n'ha anat a escriure en català i segueix en el mateix**

llenguatge, que és el que Déu m'ha donat i m'ha ensenyat la mare, que al cel sia.

Del 9 a l'11 de setembre Verdguer sojorna un parell de dies al Noguera de Segueró i, tal vegada amb el canonge Collell, que l'ha anat a visitar, emprèn una volta per l'Empordà: A Begur visita Pella i Forgas i a Peralada el comte Antoni de Rocaberti, un seu admirador. També a la Revista de Girona d'aquell mateix setembre hi ha constància del pas de mossèn Cinto per Girona. L'any 1883 havia escrit l'Oda a Barcelona. Se'n va fer un tiratge de 100.000 exemplars. Es un cant de fe en el futur d'una Catalunya en plena puixança industrial. També és d'aquesta època «El Farell», on apareix ja la tensió política Catalunya-Espanya. En aquesta època el compromís cívic de Verdguer s'expressa de moltes i diverses maneres: L'any 1885, concretament, participa amb un grup d'intel·lectuals i polítics catalans en la confecció d'un **Memorial de Greuges** que va ser presentat al rei Alfonso XII. El 1886 publica el **Canigó**. Del 1887 al 1889, **Excursions i viatges, Somni de Sant Joan i Dietari d'un Pelegrí a Terra Santa.**

Convé que no ens deixem enganjar per determinats tòpics, quan parlem de Verdguer: la seva figura polifacètica abasta un ventall impressionant d'activitats no tan sols de signe religiós i literari sinó també cívic i patriòtic. Es un personatge clau per entendre el darrer terç del segle XIX, en uns moments en què s'estaven edificant els fonaments de la Catalunya contemporània.

Per això diem de bon començament que el pas de Verdguer per les nostres terres gironines és anecdòtic; però es tracta d'una anècdota transcendental i seriosa: la que mena al retrobament de les arrels de la nostra identitat nacional. Agraeixo a «La Farga» aquestes pàgines que ha volgut dedicar a Verdguer. I encoratjo al poble de Salt a adherir-se al conjunt d'actes commemoratius. De fet, no hem d'oblidar que l'editorial que acaba de publicar el llibre **Verdaguer a la Mare de Déu del Mont** és una editorial saltenca

Joan Carreres i Péra

EL SAMURAI GARCÍA

Un antic manuscrit que arribà a les meves mans gràcies a un ex-oficial de les «SS», esdevingut lladre de museus per poder-se guanyar la vida després de la derrota, em descobrí l'existència d'un saltenc altament singular: el samurai Hitximoto García. Aquest guerrer del segle XII omplí una part important de la història del Japó amb gestes glorioses, guanyades a cop d'espasa unes vegades i cometent alta traïció les altres, però sempre en benefici de la seva fama. En l'èpica batalla de Dan-No-Ura ja es distingí per la seva rapidesa en amagar-se, i quan el pobre Munemuri fou mort per Ioshitune i el seu germà Iorimoto, en García s'erigí en abanderat de la facció triomfant, cosa que en aquell temps era molt ben vista. La seva habilitat en aixecar gallardets li proporcionà rinxos opipars i sessions de massatges descomunals; obtingué permís per vestir-se amb robes de primera mà; li adjudicaren una vivenda amb finestres i fins i tot podia beure llet fermentada, luxe propi dels més privilegiats de l'Imperi. Imposada la pau i havent-se reduït la figura del totpoderós Mikado en mera cigaleta testimonial, Hitximoto García pactà amb l'ambiciós Iorimoto l'assassinat del seu germà. El

pobre Ioshitune no sabia què li esperava, tan content ell exercint de Cap d'Estat i ensumant floretes a Kamakura, localitat pròdiga en crisantems i plantes de saló.

Una nit, quan tothom dormia, una forma sinistra escalà els murs del palau sense fer cap mena de fressa. Un cop dins el recinte, el criminal es dirigí cap a les cambres de la noblesa, ocultant-se de tant en tant, ara darrera una columna, ara darrera un soldat de la guàrdia, fins arribar a l'estança del Príncep, indicada amb l'ideograma corresponent. Amb sigil propi d'una fura, García penetrà al dormitori esgrimint un esmolat punyal que reflectia sinistrament els raigs de lluna que s'escolaven per la claraboia. El sorprès Ioshitune, que en aquell moment s'estava tallant les ungles dels peus, no pogué ni tan sols cridar la milícia: d'un cert cop d'arma blanca, el seu cap rodà per terra anant a parar sota el llit. El fratricidi s'havia consumat, i el nostre personatge en fou la mà executora. Després, el poder polític recaigué sobre el malvat Iorimoto sense que mai no es descobrí que ell havia ordit la mort del seu germà. Cròniques de l'època atribuïren el crim a la inseguretat ciutadana i tot acabà

HITXIMOTO GARCIA SIGNANT LA FITXA D'EMPADRONAMENT A SALT.

(Foto: PABLITO)

en l'oblit. Per la seva part, Hitximoto García s'enganxà com a cameller en una caravana que feia la ruta de la seda i anà a parar a Salt, una vila del llunyà occident, pacífica i laboriosa, que li oferí hospitalitat. No sabem si per penediment o perquè un corcò li rosegava la consciència, en García decidí batejar-se i fer vida d'anacoreta en un forat rocós, entre guineus i rèptils. Però aquesta història només la coneixen al Japó.

LO VELL NOU

Taller Mecànic de
Reparació de Calçat

Imatges

per G.T. Ribas

Hem parlat en aquesta secció que la imatge de Salt com a poble té molt que desitjar -des del punt de vista estètic-, però en canvi sí que ens podem gloriar que la nostra imatge cultural és viva i autèntica. Seria molt llarg d'enumerar en aquest petit espai tota la vida cultural que té el nostre poble. Però, si, que voldria recalcar dues facetes o activitats que es fan a Salt i que tenen una projecció que va molt més lluny del nostre poble. Em refereixo al grup de Teatre «El Talleret» i l'editorial Edicions del Pèl.

El Talleret és un grup que va néixer sense massa pretensions, però amb moltes ganes de treballar. En principi hi havia més gent que ara. Era una barreja -i ho és- de gent de Salt i de Girona. La primera obra que varen representar com a grup va ésser «Tot esperant l'esquerrà». Llavors moltes altres, entre ells «Woyzeck», fins a arribar al treball quasi en solitari de Xicu Massó, «Informe per a una acadèmia», de Kafka. El Talleret ha assolit renom a tot Catalunya i actualment està considerat com el grup de Teatre més «professional» de les nostres comarques. Ha actuat diverses vegades a Barcelona i, per exemple, l'obra pensada per a les escoles i sobretot per als joves -i també per a grans- «La Comèdia de l'Olla» aviat arribarà a la representació n.º 100. El Talleret és un grup viu i que encara té moltes coses a fer, és un exemple que a Salt el Teatre està en plena forma.

D'Edicions el Pèl, que va néixer com una editorial petita, una iniciativa d'uns quants saltencs i també -coincidència- de Girona. Va començar editant un llibre de teatre, una traducció a càrrec de Miquel Berga i Salvador Sunyer i Bo-

UN DELS LLIBRES
EDITATS PER
EDICIONS DEL PÈL

ver de l'obra de Harold Pinter, «Terra de ningú», seguint «Susqueda i altres narracions» de Miquel Fañanàs, que va ésser un autèntic «Best-Seller» i que actualment ja va per la segona edició. Edicions el Pèl, sens dubte, ha passat a ésser l'editorial més important en aquests moments de les comarques gironines, i que en poc temps ha editat els següents llibres: «Cinto Verdaguè a la Mare de Déu del Mont», recull de Modest Prats i Joan Carreres i Péra; «Per a qui es baten els ous?» finalista al Premi Prudenci Bertrana 83, de Xavier Coromina; «Introducció a la història de Girona» de Josep Clara i «L'escoltisme gironí», de Salomó Marquès. Tot un rècord en un any pràcticament de vida.

Edicions el Pèl i El Talleret, entre altres, donen una bona imatge del nostre poble en el camp cultural. I per molts anys.

«ELS SEUS ULLS SÓN LA SEVA VIDA»

JAUME TARRÚS GALTER

LLICENCIAT EN CIÈNCIES FISIQUES
ÓPTIC DIPLOMAT

OPTICA TARRÚS, s.a.

Santa Clara, 54 — Tel. 21 37 50 GIRONA

Dr. Ferran, 1 — Tel. 23 06 61 SALT

- Màxima varietat i qualitat en models de montures
- Graduació de la vista
- Adaptació de Lents de Contacte
- Lents de Potència Progressiva
- Vidres Zeiss

• **DESCOMPTE DEL 10% PER A JUBILATS SOCIS DEL**
«CASAL DE JUBILATS»

L'acudit foll per Bugarac

La vida amb HUMOR

Els escorxadors d'avui

Com tantes coses que el vent s'enduu, ara li ha tocat el torn a l'escorxador de Salt. Primer fou l'autonomia, després les monges de can Tarrés, i ara l'escorxador. Si no vigilem, qualsevol dia ens poden desaparèixer les llúdrigues farguístiques de la plaça. I preguem perquè no ens birlin el pobre i popular sant Cugat. Què? que no? De més verdes en maduren! Hi ha hagut, darrerament, una escabetxina tan grossa de sants, que ha estat massa. Entre les «davínie», les «sumantes», les «tòtiles», i els sants autèntics que el Papa ha endreçat, risquem de desballestar de dalt a baix tot el santoral.

A Salt, com a tots els pobles importants, hi havia hagut un escorxador com Déu mana. Ara, desapareguda arreu aquesta institució, els escorxadors han pres un aire més subtil, més maquiavèlic. Si no vigiles, t'escorxen els de l'altre partit polític. Ja ho deia en Lluís Llach. A còpia de fer caure estaques podrides, hem perdut el tacte. I ara ens escorxem entre nosaltres, en lloc de fer front a les novíssimes estaques democràtiques.

Parodiant el Ferrer de Tall, heus ací uns versos: «Escorxa que escorxa, fes llagues vailet! Fes llagues que matin tot el nostre seiny».

N'hi ha que es pensen que, a base d'escorxar els altres, els sortiran les quatre barres a les mans. I l'únic que aconseguen és que torni a brollar la sang del trenta-sis.

Amics, la palestra política catalana corre el perill de tornar-se un escorxador. I, quan això arribi, el Burxeta desapareixerà del mapa. Perquè no es pot fer bromá amb la pròpia sang.

Anna M.^a
Hernández
Casagran

SALA — 2

SPORTS • BOLSOS • CALÇATS

• Major de Salt, 309 - Tel. 20 11 72 SALT

BURXETA